

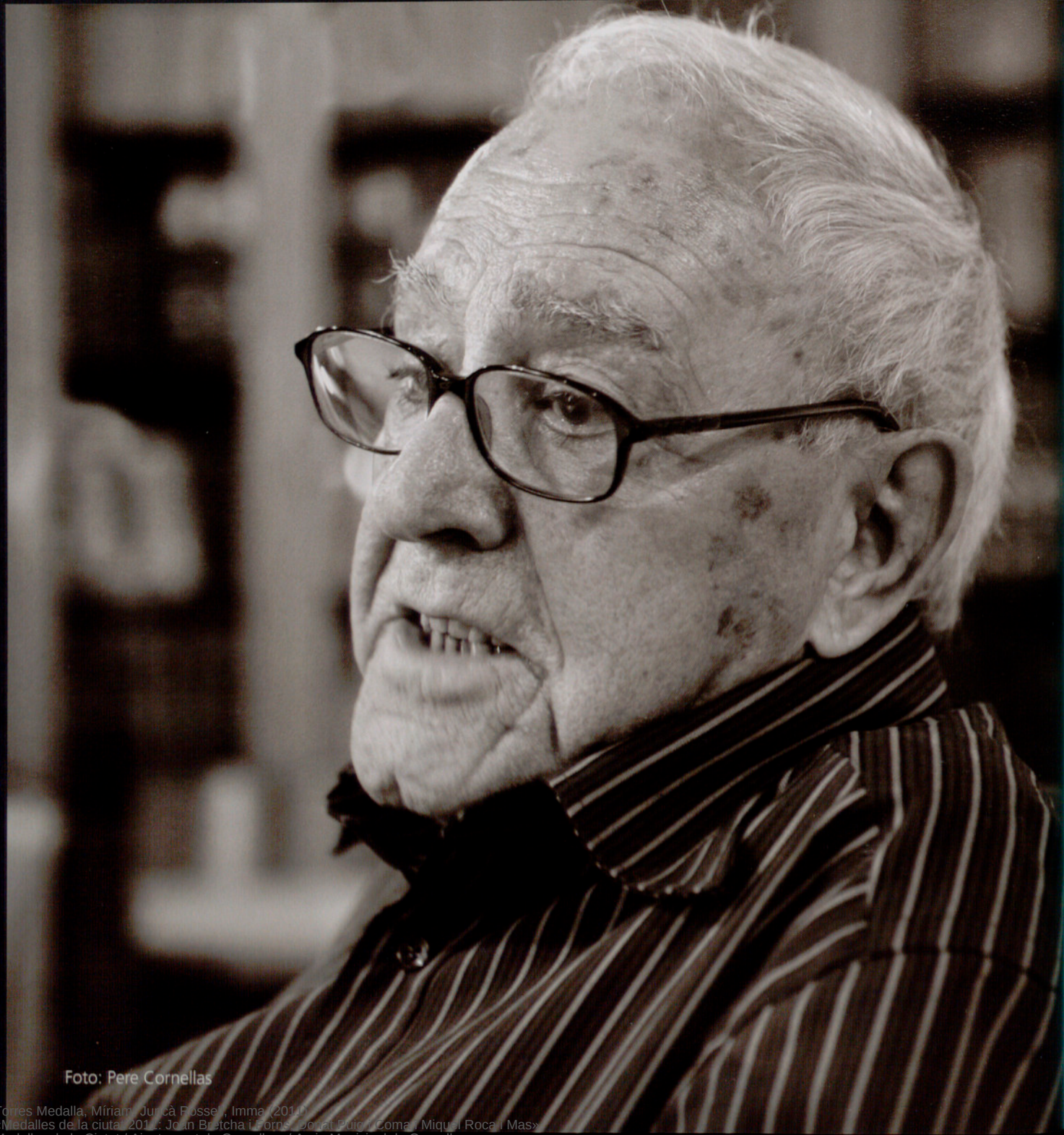
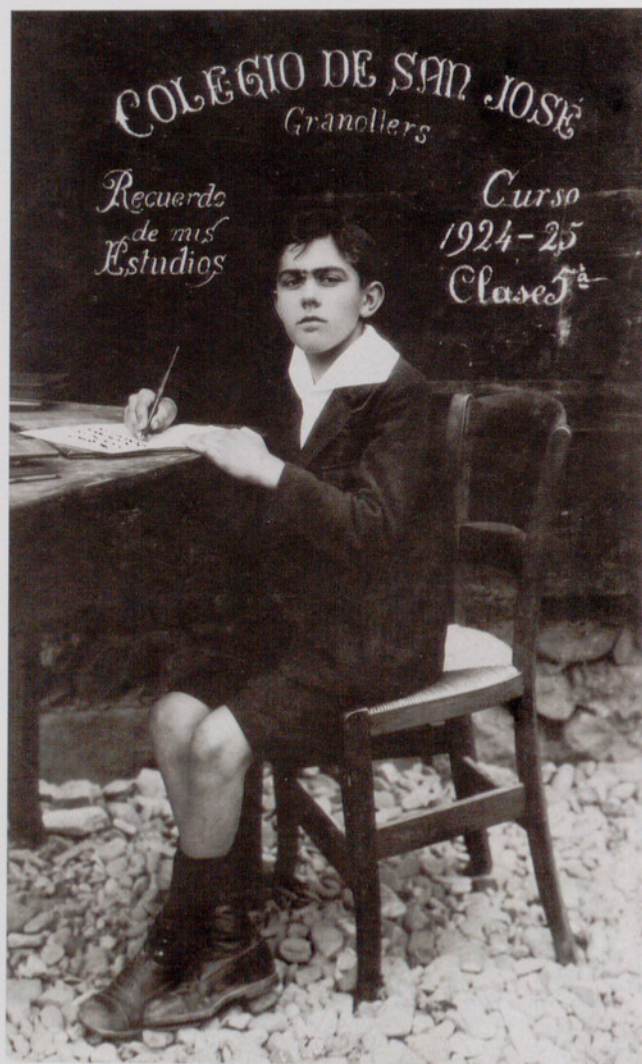

Foto: Pere Cornellas

Torres Medalla, Míriam / Juncà Rosset, Imma (2010)
«Medalles de la ciutat 2011»: Joan Bretcha i Fornós, Joanat Puig i Coma, Miquel Roca i Mas»
Medalles de la Ciutat / Ajuntament de Granollers / Arxiu Municipal de Granollers

Donat Puig i Coma

| 25

Donat Puig, arribat recentment a Granollers des de Queralbs, com a alumne del Colegio San José.

Medalla de la Ciutat al senyor **Donat Puig i Coma**
Queralbs, 1914

En reconeixement per tota una vida dedicada a l'educació de diverses generacions de granollerines i granollerins com a director i professor de l'Escola Educator, primer, i de l'Escola Educem, després, des d'on va aplicar mètodes pedagògics innovadors, promovent l'escola activa, fent que els nens i nenes aprenguessin pel seu propi treball i establint una relació de col·laboració entre professorat i alumnat.

També es distingeix Donat Puig per la seva implicació en diverses entitats granollerines, com la Mútua del Carme i la Creu Roja, de les quals va formar-ne part com a directiu; l'Associació Cultural, d'on és soci numerari i va presentar diferents ponències; i, en especial, fa més de cinquanta anys, pel seu paper en la fusió del Club de Ritme, que ell presidia, amb el Casino de Granollers, contribuint a fer més potent la nova societat sorgida.

Amb la seva dona, Paquita Vacca, a Ribes de Freser, acabats de casar (1934).

“Si tornés a néixer tornaria a ser mestre”, així s’expressa Donat Puig i Coma, de 97 anys, gairebé tres dècades després jubilar-se com a director i professor de la desapareguda Escola Educator, primer, i de l’Escola Educem, després. L’educació ha estat la seva passió, compartida amb l’expressió artística.

Originari de Queralbs (Ripollès), on va néixer el 1914, Donat Puig va arribar a Belulla a l’edat de nou anys amb els seus pares Antoni Puig i Plancheria i Maria Coma i Tubau. El pare havia estat miner i el matrimoni va venir al Vallès Oriental a fer de masovers en una torre propietat d’un fabricant de filatures de Ribes de Freser. Tot i haver tingut un primer mestre a Queralbs, en Donat era pràcticament analfabet, motiu pel qual va anar al *Colegio San José* dels Germans de la Doctrina Cristiana de la Salle de Granollers¹ amb els alumnes més petits. Ben aviat va recuperar el temps perdut.

Amb onze anys inicia el batxillerat al *Colegio Oficial de Enseñanza Media*, conegut popularment com a l’Institut. Recorda, com si fos ara, el nom de bona part del professorat i també la important assignació que pagaven els seus pares cada mes: 25 pessetes (0,15 euros). En una de les ocasions que la mare va anar a pagar la mensualitat, el director del centre, Pere Vugué, li va dir que d’en Donat no en farien res. Al cap d’un parell de mesos el mateix director va rectificar el seu desencertat pronòstic.

Les seves qualificacions immillorables el van portar a estudiar a l’Escola de Magisteri amb només setze anys, on va poder convalidar diferents assignatures. L’any 1933, amb dinou anys, acaba la carrera i comença a exercir com a mestre a l’Escola Nacional de Copons, un

1 Escola que estava situada a la plaça de l’Església, cantonada amb els carrers de Ricomà i Museu

En Donat i la Paquita, amb el seu fill Antoni (1945).

poblet de l'Anoia, on gastava bona part de les 250 pessetes (1,50 euros) que cobrava al mes a hostatjar-se a la fonda del poble. Aquesta circumstància, juntament amb el fet que en Donat havia conegut la que seria la seva esposa, la Paquita Vacca, va fer que tornés a Granollers, acceptant la proposta que li va fer Manel Masjuan per fer de mestre en una acadèmia que havia fundat recentment.

Quan la Generalitat va crear el Consell de l'Escola Nova Unificada (CENU), en Donat va ser destinat a l'Escola Pi i Margall de Granollers, on avui hi ha la Congregació de les Filles de Sant Josep. L'esdevenir de la Guerra Civil va truncar aquesta experiència d'escola gratuïta, laica, catalana i amb nens i nenes compartint classe.

En Donat és mobilitzat i combat en primera línia del front, on l'informen del devastador bombardeig de Granollers de 1938. El 9 de març de 1939 va passar la frontera cap a França, quan Catalunya havia quedat completament ocupada pels nacionals. Fins que l'agost de 1939 arriba finalment a Granollers, en el seu camí va ser confinat dues vegades en camps de concentració, primer a França i després a Deusto. Aquest any tan dur personalment per a en Donat es va acabar feliçment amb el seu casament amb la Paquita, amb qui va tenir un únic fill, l'Antoni, nascut el 1940.

Desapareguda la Generalitat i les seves escoles, en Donat es va trobar que no podia exercir com a mestre. Tot i aquesta dificultat, mai es va plantejar canviar de professió. L'única sortida era l'ensenyament privat o esperar que hi hagués una vacant en un concurs de trasllats i, per això, es decideix a crear l'Escola Educator, amb seu a l'avinguda del *Generalísimo*, 59, avui carrer de Joan Prim, el mes de setembre de 1939.

Els primers anys del centre no van ser gens fàcils. Era una escola que vivia de l'aportació dels pares en un moment en què cada pesseta comptava molt, "l'ensenyament estava més devaluat, no es considerava un valor intrínsec com ara"². Es treballava amb molt

En Donat donant classe en una aula a l'aire lliure, a l'Escola Educador (1956).

pocs mitjans i una quarantena llarga d'alumnes per classe, separats nens i nenes. "La inspecció de l'època sempre vigilava que els nens i les nenes no entressin mai per la mateixa porta", recorda en Donat³. Van tornar els mètodes pedagògics arcaics i de llibres en català, ni un.

Per sort, de mica en mica van anar canviant algunes coses. En Donat va aplicar algunes doctrines del pedagog belga Décroly, com treballar els temes a partir d'un determinat centre d'interès i va posar en pràctica els principis de l'escola activa. Més enllà de les metodologies, en Donat pensa que la clau per a una bona educació és que hi hagi un afecte mutu entre alumnat i professorat perquè "amb això tens les eines idònies per conquerir les finalitats educatives", explica.

En la ponència *L'Educació activa a les nostres escoles*, llegida al Centre d'Estudis de l'Associació Cultural el 1955, Donat Puig expressava quina era la seva manera d'actuar a l'escola: "Hem de procurar fer agradable la nostra tasca i posar en moviment totes les forces innates que el nen posseeix; desterrem per sempre els principis dels quals es nodria l'escola antiga, fer homes de tipus memorístic. Basant-nos en el desenvolupament de l'activitat hem de fer que el nen aprengui pel seu propi treball i que aquest sigui fet en comú, creant així una verdadera obra social". En altres dues ponències seves, *Tests mentals aplicats a la infància* (1958) i *Assaig sobre el dibuix lliure i espontani dels nens* (1961), es constata de nou la passió d'en Donat per la seva feina i com extreia conclusions a partir del que havia experimentat amb els seus alumnes.

A finals de la dècada dels cinquanta l'Escola Educator va créixer amb una nova secció

2 *Granollers Informa*. Butlletí Municipal de Granollers. Entrevista a Donat Puig. Setembre de 2008, pàg. 20

3 Idem

L'expressió artística, juntament amb l'educació, han estat les dues passions d'en Donat.

dedicada als idiomes, al carrer Nou, on s'ensenyava anglès, francès i català amb mètodes audiovisuals i en horari extraescolar.

Després de quaranta dos anys d'existència, l'Escola Educator es va fusionar amb dos altres centres granollerins: el Centre d'Ensenyança Mercantil (CEM), situat a la plaça de Maluquer i Salvador, i el *Colegio del Niño Jesús*, al carrer de Francesc Tarafa, per fundar el que avui es coneix com a Educem. Aquest fet es va produir el curs 1973-74 arran d'una llei que obligava els centres a oferir l'etapa educativa completa dels 6 als 14 anys. Amb aquest nou plantejament, en Donat va continuar exercint de mestre d'alumnes de quart, cinquè i sisè d'Educació General Bàsica, fins que es va jubilar l'any 1983. El 1985 molts dels seus centenars d'alumnes li van tributar un merescut homenatge. Avui encara quan el retroben pel carrer el saluden amb afecte.

Durant la seva vida en Donat va propiciar una altra fusió, en aquest cas, entre dues importants entitats culturals de Granollers: el Casino de Granollers, que presidia Pere Canal i Baliu, i el Club de Ritme, que presidia ell mateix. Va ser el 10 de juny de 1958, en dues assemblees portades a terme simultàniament.

Aleshores el Club de Ritme era un entitat amb un miler de socis, gent jove, activa, que comptava amb una discoteca, un grup propi de jazz i un butlletí molt ben documentat també sobre jazz. L'única pega és que estaven de lloguer a Ca la Sila, un local entre els carrers de Sans i Vinyamata. De la seva presidència, en Donat recorda especialment l'actuació musical, en dues ocasions, dels mariners de l'armada dels Estats Units, procedents dels portaavions Roosevelt i Saratoga, respectivament, atracats al port de Barcelona.

El Casino de Granollers tenia una problemàtica totalment oposada a la del Club de Ritme. Gaudien d'un gran edifici, però l'entitat estava formada per gent gran, anquilosada, que no volia fer gaire dispendis. La fusió va ser una cita històrica per a Granollers perquè,

Donat Puig i Pere Canal, els dos presidents que van propiciar la fusió del Casino de Granollers i el Club de Ritme, cinquanta anys després de la unió (2008).

segons Puig, va propiciar que la nova entitat fos més democràtica, a l'ajuntar-se gent més aviat pobre, la del Club de Ritme, amb gent més potentada, la del Casino, a qui va costar de pair la nova situació. De fet, l'acord d'unió entre les dues societats granollerines es va resoldre a la Junta general de socis accionistes i eventuais del Casino per una estret marge: 13 vots a favor, 10 en contra i 3 en blanc. En aquella mateixa junta extraordinària Donat Puig va ser admès com a soci accionista i proposat com a secretari de la nova entitat fusionada.

El caràcter inquiet d'en Donat, les seves ganes de fer coses i el seu esperit obert el van fer participar en diverses activitats d'interès ciutadà. Així, des de 1953, es va vincular a la recent creada Mútua del Carme, de la qual és el soci número 18 i va formar part de la Junta Directiva; també ho va ser de la Junta de la Creu Roja de Granollers, que presidia Joan Balcells l'any 1956, i va fer de professor en aquesta entitat en diferents cursos de formació. A més va ser cridat per l'alcalde Francesc Llobet per formar part de la comissió cívica per a la creació del Parc Municipal de Francesc Torras Villà, inaugurat l'any 1974.

L'altra passió confessa d'en Donat és l'expressió artística. Durant anys ha conreat el dibuix, la pintura i la xil·lografia, essent aquesta última la tècnica que més li plau, "perquè el resultat final és imprevisible, és més espontani que la pintura", explica. Encara avui i, des de fa més de quinze anys, surt cada dissabte a pintar algun indret del Vallès amb el Grup 3 + x, format inicialment per Bertomeu Serret, Juli Vinyeta i Manel Pagès. En Donat es va incorporar més tard a aquest grup juntament amb altres pintors com Emili Botey, Jordi Gendra, Ramon Bufí, Xavier Planas, Josep Bellavista, etc. Això sí, abans de pintar era obligatori fer un bon esmorzar.

La gastronomia també era l'excusa per propiciar llargues tertúlies de sobretaula amb el grup Els Pickwickians, del qual en Donat formava part juntament amb l'escriptor, perio-

En Donat celebrant
el seu 97è aniversari.

dista i poeta Carles Sindreu; Amand Domènech, un dels pioners del disseny gràfic català; Ramon Bufí, pintor, dibuixant i gravador; i Amador Garrell, dissenyador gràfic i dibuixant. Durant anys, aquest grup que va adoptar el nom d'uns personatges de Dickens, van sortir junts a dinar "i després fèiem una tertúlia, primordialment d'art, d'un parell d'hores, amb un havà a la mà", rememora. Tota aquesta activitat cultural ha fet que en Donat hagi estat reclamat sovint per participar com a jurat en diversos concursos de dibuix i pintura, alguns dels quals organitzats pel seu estimat Casino Club de Ritme, on també va fer de professor de pintura.

L'any 2004 Òmnium Cultural va atorgar a en Donat el Premi Eugeni Xammar en homenatge a la seva intensa tasca en el camp de l'educació i per la seva aportació com a dinamitzador cultural.

Els quadres que ha pintat i les seves col·leccions de cànirs i de pipes formen part de la decoració de casa seva a Canovelles, on, amb caràcter positiu i moderació, espera arribar, com ho va fer la seva mare, a ser centenari.